

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 11/4235

Vår ref: 11/9352

Vår dato: 12.12.2011

Høringsvar - tiltak for å forebygge og avdekke misbruk av velferdsordninger m.v.

Vi viser til høringsbrev av 12. september 2011 vedrørende tiltak for å forebygge og avdekke misbruk av velferdsordninger. Innledningsvis bemerkes at våre kommentarer knytter seg til de konkrete forslagene i høringsnotatet og går ikke inn på problemstillinger omkring en elektronisk forvaltning.

1. Adgang til opplysninger direkte fra regnskapsfører mv.

Folketrygdlovens regler om innhenting av opplysninger er delt i to: § 21-4 første ledd første punktum som gir adgang til å innhente opplysninger fra nærmere spesifiserte personer og instanser og § 21-4 a første ledd som gjelder innhenting av opplysninger "fra enhver". Tidligere ble adgangen til å innhente opplysninger fra revisor/regnskapsfører innfortolket i "arbeidsgiver" i § 21-4 første ledd. Etter lovendringen i 2009 ble det endret til at innhenting skulle skje med hjemmel i § 21-4 a.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter forslaget om at regnskapsfører/revisor tas med i oppregningen i § 21-4 første ledd, slik at opplysninger om nødvendig kan innhentes av Arbeids- og velferdsetaten uten å gå veien om et pålegg til stønadmottakeren om selv å fremskaffe opplysningene. Det bemerkes at innhenting av opplysninger fra revisor/regnskapsfører vil gi raskere, mer presise og riktige opplysninger til å vurdere både rett til ytelse og riktig beregning av ytelse. Dette knytter seg til behovet for å få verifisert inntektsopplysninger ved fremsetting av krav fra selvstendig næringsdrivende, men også for ansatte i andre typer selskaper som eksempelvis aksjeselskap og NUF. I høringsutkastet er det etter Arbeids- og velferdsdirektorats oppfatning for ensidig fokus på selvstendig næringsdrivende.

Revisor og regnskapsfører må også fremskaffe de etterspurte opplysningene selv om de beror hos en underleverandør, også om underleverandøren driftes i utlandet og opplysningene fysisk beror i utlandet.

I lovforslaget benyttes begrepene "revisor eller forretningsfører". I forarbeidene benyttes ikke begrepet "forretningsfører", men "regnskapsfører". Arbeids- og velferdsdirektoratet påpeker at forarbeidene og lovtteksten bør benytte samme begrep for å hindre uklarheter i forståelsen hvem som omfattes av paragrafen. Regnskapsfører er slik Arbeids- og velferdsdirektoratet ser det et mer innarbeidet begrep enn forretningsfører.

2. Samkjøring av registre for systematisk kontroll

Samkjøring av registre for systematisk kontroll er et viktig virkemiddel for å avdekke mulige feilutbetalinger og misbruk av velferdsytelser. Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter lovforslaget

Fagstab ytelser // Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Akersgata 64-68 //
Tel: 21 07 00 00 // Faks: 21 07 00 01

www.nav.no //

som også gir adgang til å innhente opplysninger om andre personer enn stønadsmottaker, forutsatt at disse etter lov eller forskrift kan påvirke retten til ytelser.

Som departementet påpeker, inneholder dagens lovgivning ikke presise anvisninger for hvordan registersamkjøring skal foregå. Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter departementets ønske om å presisere disse forholdene i lovverket. En presisering vil både sikre at samkjøringene skjer på en måte som er hensiktsmessig og som sikrer at personvernet ivaretas ved at det settes rammer for samkjøringene i lovverket.

Slik Arbeids- og velferdsdirektoratet leser forarbeidene, er det noe uklart om hvilke registrene som det kan foretas elektronisk registerkontroll mellom. Arbeids- og velferdsetaten har egne registre som det kan være aktuelt å kontrollere mot hverandre (eksempelvis Aa-registeret og register over mottakere av dagpenger). Vi forutsetter at slike kontroller omfattes av ny § 21-4 d. Teksten i forarbeidene beskriver imidlertid kun forholdet til andre offentlige registre. Det bør derfor fremgå tydelig i lovteksten at adgangen også gjelder registre internt i Arbeids- og velferdsetaten.

Videre bør *”i andre offentlige myndigheters registre”* erstattes med *”i egne og andre offentlige virksomheter registre”*. Bakgrunnen for presiseringen er at mange tidligere offentlige etater mv. nå har blitt virksomheter og ikke lenger betegnes som myndigheter.

I første ledd, annen setning bør det gjøres følgende presisering: ”navngitte personer” endres til ”identifiserte personer”. Arbeids- og velferdsetaten benytter fødselsnummer og eller Dnr. til å identifisere personer da navn lett kan inneholde feilkilder. Identifiserte personer er derfor et mer presist begrep som dekker både, navn, fødsels- og personnummer og Dnr.

3. Legitimasjonsplikt ved krav om ytelser

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter forslaget om at identitetskontroll bør inngå som en del av saksbehandlingen og at plikten til å legitimere seg på forespørsel lovfestes. Arbeids- og velferdsdirektoratet foreslår at det i lovteksten i § 21-3 nytt fjerde ledd første setning presiseres at det kan stilles krav til bruker om å møte personlig for å framvise legitimasjon.

Arbeids- og velferdsdirektoratet bemerker at begrepet ”innvilgelse” i § 21-3 nytt fjerde ledd andre setning harmonerer bedre med ordlyden i resten av folketrygdloven enn begrepet ”tilståelse” som er foreslått i lovteksten fra departementet.

4. Rapporteringsplikt for andre offentlige myndigheter

Arbeids- og velferdsdirektoratet er positive til forslaget om utlendingsmyndighetenes rapporteringsplikt.

Det vil være nødvendig å etablere tekniske løsninger for mottak av slike varsler og videre behandling internt i Arbeids- og velferdsetaten. Det arbeides for å etablere elektronisk grensesnitt mot UDI i 2012. En fullverdig systemløsning vil først kunne realiseres i forbindelse med moderniseringen i NAV.

Utlendingsmyndighetene vil ikke ha mulighet til å identifisere hvem som mottar ytelser eller har framsatt krav om ytelse fra NAV når de for eksempel fatter et utvisningsvedtak. Alle vedtak vil derfor bli rapportert til Arbeids- og velferdsetaten. Arbeids- og velferdsdirektoratet har presisert lovforslaget under punkt 6 i henhold til dette. Tilføyelsen gjør at bestemmelsen fanger opp de tilfellene der Arbeids- og velferdsetaten betaler ytelser til personer som på et gitt tidspunkt ikke lenger er medlem i

trygden. Dette kan gjelde saker hvor det utbetales til utflyttede personer i utlandet. Det kan også gjelde saker der det kan være aktuelt for Arbeids- og velferdsetaten å kreve penger tilbake fra personer som ikke lenger er medlem i trygden.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeidsdepartementet bruker tall for anmeldte saker i årene 2008-2010 og sammenholder dette med utbetalinger og antall mottakere i 2011. Da dette ikke er sammenfallende perioder, blir anslaget over trygdemisbruk noe unøyaktig.

Det bemerkes videre som påpekt i høringsnotatet at antall anmeldte saker ikke gir et dekkende bilde av omfanget av trygdemisbruk. Når det gjelder dagpenger, kan det som alternativ til anmeldelse sanksjoneres med utestengning. Disse sakene omfattes således ikke av statistikken over anmeldte saker, men utgjør vesentlige beløp.

6. Arbeids- og velferdsdirektoratets forslag til endringer i ny lovtekst (våre endringer er understreket)

I forslagene til lovtekster benyttes gjennomgående begrepet ”stønadstakeren”. Ellers i folketrygdloven benyttes ”medlemmet” eller ”person som krever, mottar eller har mottatt”, noe som er mer korrekt da de tiltak som foreslås lovfestet, også kan benyttes i forbindelse med krav om stønad, samt der mottaker ikke lenger mottar noen stønader/ytelser fra Arbeids- og velferdsetaten.

Folketrygdloven § 21-3 nytt fjerde ledd, første setning kan presiseres til:

En person som krever eller mottar en ytelse, plikter å legitimere seg ved å framvise pass eller annen gyldig legitimasjon. Vedkommende kan pålegges å møte personlig når Arbeids- og velferdsetaten krever det.

Folketrygdloven § 21-3 annen setning kan presiseres til:

Tilsvarende plikter vedkommende å legitimere seg ved kontakt med lege eller andre som avgir erklæringer eller uttalelser til etaten som grunnlag for innvilgelse eller fortsatt utbetaling av ytelser.

Folketrygdloven § 21-4 første ledd kan presiseres til:

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer, har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder eller for å kontrollere utbetalinger etter en direkte oppgjørordning. Opplysninger kan innhentes fra helsepersonell, andre som yter tjenester forutsatt at de gjør det for trygdens regning, arbeidsgiver, tidligere arbeidsgiver, postoperatør, utdanningsinstitusjon, barnetilsynsordning, offentlig virksomhet, pensjonsinnretning, forsikringselskap og annen finansinstitusjon, revisor eller regnskapsfører. Opplysninger kan innhentes også om andre enn personen som krever, mottar eller har mottatt en ytelse, forutsatt at disse opplysningene ifølge lov eller forskrift kan påvirke retten til ytelsen. Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse.

Folketrygdloven § 21-4 nytt fjerde ledd kan presiseres til:

Helsepersonell eller andre som avgir uttalelser eller erklæringer mv. av betydning for retten til ytelse, skal ved kontakt med person som krever eller mottar ytelse, kreve at vedkommende framviser pass eller annen gyldig legitimasjon. Det skal gå fram av erklæringen eller uttalelsen til Arbeids- og velferdsetaten at vedkommende har legitimert seg på gyldig måte.

Folketrygdloven § 21- 4 nytt femte ledd kan presiseres til:

Videre kan utlendingsmyndighetene pålegges å gi rutinemessige meldinger om avslag på søknad om asyl, om endelige utvisningsvedtak og andre vedtak som kan ha betydning for medlemskapet i folketrygden eller for retten til ytelser som administreres av Arbeids- og velferdsetaten.

Folketrygdloven ny § 21-4 d foreslås å lyde:

§ 21-4 d Elektronisk registerkontroll

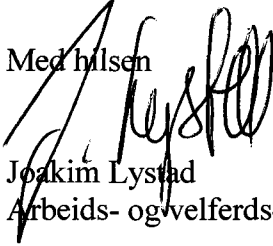
Arbeids- og velferdsetaten har adgang til elektronisk registerkontroll for å identifisere saker for nærmere utredning. Med elektronisk registerkontroll menes rutinemessig innhenting av opplysninger etter § 21-4 første ledd om et større antall identifiserte personer ved samkjøring med opplysningene i egne eller andre offentlige virksomheters registre.

Det er et vilkår for registerkontroll at det i egne eller andre offentlige registeret inneholder opplysninger av betydning for retten til den ytelse som den enkelte registersamkjøringen gjelder. Elektronisk registerkontroll kan også omfatte opplysninger om andre personer enn den som krever, mottar eller har mottatt en ytelse, forutsatt at disse opplysningene ifølge lov eller forskrift kan påvirke retten til ytelser.

Innhenting av opplysninger etter første og andre ledd skjer uten hinder av taushetsplikt.

Offentlige myndigheter skal legge til rette for at opplysningene i vedkommende register gjøres elektronisk tilgjengelig for Arbeids- og velferdsetaten. Det kan ikke kreves godtgjørelse for opplysninger som gjøres tilgjengelig og innhentes elektronisk.

Med hilsen

Joakim Lystad
Arbeids- og velferdsdirektør

Ellen Chr. Christiansen
Direktør Fagstab ytelser